

BESLISSING

van de algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten (hierna: "algemene raad") inzake het administratief beroep van 28 juni 2023 van

[REDACTED]
(hierna: "appellante"),

gericht tegen de beslissing van de raad van de orde in het arrondissement Rotterdam (hierna: "raad") van 26 juni 2023, met zaaknummer 2241215. Het betreft een afwijzing van appellantes verzoek om als advocaat-stagiaire de praktijk uit te oefenen onder het patronaat van [REDACTED]

Procesverloop

1. Op 22 mei 2023 heeft appellante door indiening van het formulier met begeleidende brief de raad verzocht om goedkeuring van haar patroon.
2. Bij besluit van 26 juni 2023, verzonden per e-mail van gelijke datum, heeft de raad het verzoek van appellante afgewezen.
3. Bij e-mail van 28 juni 2023 heeft appellante een administratief beroepschrift ingediend bij de algemene raad.
4. Bij e-mail van 25 juli 2023 heeft de raad een verweerschrift ingediend bij de algemene raad.
5. Partijen hebben op 16 augustus 2023 respectievelijk 22 augustus 2023 verklaard geen gebruik te willen maken van het recht te worden gehoord. Op grond van artikel 7:17, aanhef en onderdeel c, van de Algemene wet bestuursrecht is daarom afgezien van het horen.
6. Appellante heeft op 8 september 2023 met een beëindigingsformulier de deelname aan de beroepsopleiding advocaten beëindigd, waarvoor zij zich op 17 juli 2023 had ingeschreven.
7. Bij e-mails van 20 september 2023 en 21 september 2023 heeft de algemene raad appellante medegedeeld dat de algemene raad heeft vastgesteld dat zij haar beroepsopleiding advocaten heeft beëindigd. De algemene raad heeft appellante verzocht aan te geven wat haar procesbelang is bij dit administratief beroep.
8. Bij e-mails van 20 september 2023 en 21 september 2023 heeft appellante haar teleurstelling en ongenoegen geuit over deze vragen van de algemene raad, die zij ondanks de gegeven uitleg heeft opgevat als een enkele mededeling dat zij geen procesbelang zou hebben.
9. De raad heeft op 3 oktober 2023 desgevraagd een nadere motivering gegeven op het besluit van 26 juni 2023. Appellante heeft, na hiertoe in de gelegenheid te zijn gesteld, hierop niet meer gereageerd.

dossiernummer 204106

Ontvankelijkheid

10. De algemene raad stelt ambtshalve vast dat het gegeven dat appellante middels het beëindigingsformulier van 8 september 2023 haar beroepsopleiding advocaten heeft opgezegd, niet betekent dat zij geen procesbelang meer kan hebben bij de behandeling van haar administratief beroep. De algemene raad overweegt hiertoe dat appellante in haar beroepschrift niet onaannemelijk heeft gesteld dat het niet kunnen deelnemen aan de beroepsopleiding advocaten met startdatum 1 september 2023 voor haar financieel nadelige gevolgen heeft. De algemene raad leidt dit althans af uit het hiervoor bedoelde beëindigingsformulier, dat verwijst naar artikel 7, derde lid, van de Algemene voorwaarden beroepsopleiding advocaten¹ waarin is bepaald dat bij een opzegging van deelname aan de najaarscyclus (aanvang september) na 1 september doch vóór 30 juni van het jaar na aanvang van de beroepsopleiding, de stagiaire uitsluitend de kosten van het eerste jaar verschuldigd is. De algemene raad acht het administratief beroepschrift derhalve ontvankelijk.

Relevante wet- en regelgeving

11. Voor de toepasselijke bepalingen uit de Advocatenwet, de Verordening op de advocatuur (hierna: "Voda"), de Regeling op de advocatuur en de Beleidsregel stage en patronaat 2023 (hierna: "de beleidsregel") wordt verwezen naar bijlage I. Deze bijlage is onderdeel van de beslissing.

Overwegingen

12. Aan de orde is het verzoek van appellante aan de raad om als stagiaire-ondernemer haar praktijk uit te oefenen onder het patronaat van [REDACTED]. Daarbij heeft appellante de raad aanvullend verzocht een uitzondering te maken op de regel dat een patroon slechts één stagiaire-ondernemer mag begeleiden.
13. De raad heeft het verzoek afgewezen omdat artikel 3.6, eerste lid, onderdeel d, van de Voda, gelezen in combinatie met de toelichting daarop, in de weg staat aan het benoemen van een patroon over twee stagiaire-ondernemers. De raad heeft daarbij tevens verwezen naar het bepaalde in artikel 2, vierde lid, van de beleidsregel.
14. Appellante heeft in administratief beroep het standpunt in het besluit van 26 juni 2023 van de raad bestreden. Zij erkent dat [REDACTED] al patroon van een stagiaire-ondernemer is. Appellante brengt naar voren dat zij een andere advocaat gevonden heeft, die bereid is om haar als ondersteunend patroon te begeleiden gedurende de periode dat de huidige stagiaire van mr. Honders haar stageverklaring onder zijn begeleiding nog niet heeft behaald. Volgens appellante leidt de toepassing van artikel 2, vierde lid, van de beleidsregel waarin staat dat een patroon slechts één stagiaire-ondernemer mag begeleiden tot een onevenredige uitkomst, zodat zij onder verwijzing naar de hardheidsclausule verzoekt om afwijking van onderhavige beleidsregel. Appellante voert verder aan dat [REDACTED] weinig tijd kwijt is aan het begeleiden van de huidige stagiaire-ondernemer. Appellante acht zichzelf capabel genoeg om in aanmerking te kunnen komen voor deze uitzondering. Appellante stelt dat het besluit van de raad tot gevolg heeft dat de gestelde economische groei van haar onderneming wordt

¹ https://beroepsopleidingadvocaten.nl/wp-content/uploads/Algemene_voorwaarden.pdf.

dossiernummer 204106

- vertraagd. Appellante stelt voorts dat zij van sociale advocatuur haar core business wil maken en dat het besluit van de raad van 26 juni 2023 tot gevolg heeft dat de sociale advocatuur verder onder druk komt te staan. Als haar verzoekschrift niet wordt ingewilligd loopt zij het risico € 500 administratiekosten-/annuleringskosten te moeten betalen.
15. De raad heeft zich in het verzoekschrift nogmaals op het standpunt gesteld dat de toepasselijke regelgeving in combinatie met de toelichting daarop, in de weg staat aan het benoemen van een patroon over twee stagiaire-ondernemers. Dit beleid heeft de raad van de orde ook vastgelegd in artikel 2, vierde lid, van de beleidsregel. De raad heeft appellante aangeraden ten minste tot 19 februari 2024 te wachten, omdat [REDACTED] dan waarschijnlijk de andere stagiaire-ondernemer niet meer begeleidt. Het voorstel van appellante dat een andere advocaat als ondersteunend patroon de begeleiding op zich neemt, acht de raad onvoldoende, omdat ook de desbetreffende advocaat reeds patroon is van een stagiaire-ondernemer. De raad vindt het gestelde belang van vertraging van de economische groei van de onderneming van appellante van onvoldoende gewicht. De raad meent dat het algemeen belang van de kwaliteit van de advocatuur, en dus een goede begeleiding gedurende de stage, zwaarder weegt dan het belang van appellante om eerder als stagiaire-ondernemer de stage te kunnen beginnen. De raad merkt op dat appellante zich heeft ingeschreven voor de beroepsopleiding advocaten wetende dat het verzoek goedkeuring stage en patronaat is afgewezen, zodat het betalen van administratie-/annuleringskosten voor haar risico dient te komen.
16. De raad heeft op 3 oktober 2023 desgevraagd gemotiveerd waarom er geen bijzondere omstandigheden zijn die toepassing van de hardheidsclausule rechtvaardigen. Allereerst acht de raad het begeleiden van twee stagiaire-ondernemers een te zware belasting voor een patroon. Voorts ziet de raad ook geen bijzondere omstandigheden in de (gewenste) bedrijfsvoering van appellante. Als juridisch adviseur heeft zij momenteel een rendabele praktijk. Daarom valt niet in te zien waarom zij deze niet kan voortzetten tot zij een andere patroon heeft gevonden of tot de nu beoogd patroon geen stagiaire-ondernemer meer onder zijn hoede heeft. Appellante heeft aangegeven dat zij haar praktijk wil uitoefenen met de sociale advocatuur als core business. Volgens de raad is de beoogd patroon blijkens de vermelding op zijn website en de registraties van de rechtsgebieden, slechts beperkt gespecialiseerd in de sociale advocatuur. De raad merkt op dat hij haar dus beperkt zal kunnen begeleiden. Bovendien zijn er volgens de raad in de Randstad nog voldoende advocaten werkzaam in de sociale advocatuur. Dat door het niet toelaten van appellante als stagiaire-ondernemer, de sociale advocatuur meer onder druk zou komen te staan, levert geen urgentie voor de raad op om uitzonderingen te maken op het uitgangspunt dat een patroon niet meer dan een stagiaire-ondernemer tegelijk onder zich heeft.
17. De algemene raad overweegt hierover het volgende.
18. Niet in geschil is dat artikel 3.6, eerste lid, onderdeel d, van de Voda en de daarop gebaseerde beleidsregel de strekking hebben te regelen dat de raad de bevoegdheid heeft om goedkeuring te onthouden indien de beoogd patroon reeds patroon is van - voor zover hier aan de orde - een stagiaire-ondernemer.
19. Blijkens de toelichting bij artikel 3.6 van de Voda heeft de raad een ruime discretionaire bevoegdheid bij de beoordeling van de geschiktheid van een patroon (uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 28 december 1999, Adv.bl. 2000-3, p.131). De

dossiernummer 204106

- Voda perkt deze discretionaire bevoegdheid niet in, maar voorziet in de behoefte aan een concreet toetsingskader. Artikel 2, vierde lid, van de beleidsregel bevat een gelijklopende bepaling en voorziet in een hardheidsclausule opgenomen in artikel 14 van de beleidsregel.
20. Tussen partijen is niet in geschil dat [REDACTED] reeds patroon is en dat dit gegeven in beginsel in de weg staat aan het verlenen van goedkeuring van het verzoek van appellante, vanwege het hiervoor beschreven toetsingskader.
 21. De vraag waar de algemene raad zich voor gesteld ziet is of de toepassing van artikel 2, vierde lid, van de beleidsregel tot een onevenredige uitkomst leidt die maakt dat de raad gebruik dient te maken van de hem toekomende inherente afwijkingsbevoegdheid, zoals deze tot uitdrukking is gebracht in de hardheidsclausule opgenomen in artikel 14 van de beleidsregel.
 22. Uit hetgeen appellante heeft aangevoerd valt op te maken dat zij allereerst van mening is dat de door haar gestelde economische groei van haar onderneming wordt vertraagd. Hoewel de algemene raad het gestelde niet onaannemelijk acht, betekent het mislopen van verwachte economische groei niet zonder meer dat er bij appellante sprake zou zijn van financiële schade of anderszins tot een uitkomst zou leiden die voor appellante onevenredig belastend zou zijn. Dit geldt te meer nu de stelling van de raad onweersproken is gebleven, dat appellante momenteel een rendabele praktijk als juridisch adviseur voert.
 23. Voorts stelt appellante dat zij door het besluit van de raad het risico loopt administratiekosten/annuleringskosten te moeten betalen. Naar de algemene raad heeft begrepen heeft appellante inmiddels, op 8 september 2023, de inschrijving voor deelname aan de beroepsopleiding advocaten beëindigd. Blijkens de op het beëindigingsformulier aangehaalde artikel 7, derde lid, van de Algemene voorwaarden beroepsopleiding advocaten zijn de financiële gevolgen voor appellante dat zij, bij beëindiging van deelname aan de najaarscyclus na 1 september van het jaar van aanvang, doch vóór 30 juni van het jaar na aanvang van de beroepsopleiding advocaten, uitsluitend de kosten van het eerste jaar verschuldigd is. De algemene raad is van oordeel dat de raad er terecht op wijst dat appellante zich heeft ingeschreven voor de beroepsopleiding advocaten wetende dat het verzoek tot goedkeuring stage en patronaat is afgewezen, zodat het betalen van administratie-/annuleringskosten voor haar risico dient te komen.
 24. De ambitie van appellante om van de sociale advocatuur haar core business te maken, valt te prijzen. Met juistheid is erop gewezen dat het algemeen belang van een goede rechtsbedeling ermee is gediend dat de sociale advocatuur versterkt wordt met de instroom van nieuwe sociaal advocaten. Daar is terecht tegenover gesteld dat de kwaliteit van de advocatuur eveneens van algemeen belang is en dat borging hiervan door een goede stagebegeleiding hierbij hoort. Ook al zou appellante worden gevolgd in haar betoog dat het besluit tot gevolg heeft dat de sociale advocatuur verder onder druk komt te staan, dan volgt hieruit echter nog niet dat dit appellantes persoonlijke belang op onevenredige wijze raakt.
 25. Ten slotte wordt overwogen dat de relevante wet- en regelgeving niet voorziet in de door appellante gewenste figuur van ondersteunend patroon die uitkomst zou bieden in gevallen waarin de gekozen patroon reeds een stagiaire-ondernemer onder begeleiding heeft. Daarbij is door de raad onweersproken naar voren gebracht dat ook de door appellante beoogde ondersteunend patroon reeds een stagiaire-ondernemer onder begeleiding heeft. Ook bezien

dossiernummer 204106

vanuit de opvatting van appellante dat zij capabel genoeg geacht mag worden om door middel van de door haar voorgestelde wijze van stagebegeleiding haar stage tot een goed einde te brengen, levert dit niet een onevenredigheid op die een afwijking van de beleidsregels rechtvaardigt.

26. Naar het oordeel van de algemene raad heeft de raad bij besluit van 26 juni 2023 op goede gronden appellantes verzoek om goedkeuring van haar patroon afgewezen, omdat de toepassing van artikel 2, vierde lid, van de beleidsregel niet leidt tot een onevenredige uitkomst die afwijking van de beleidsregel rechtvaardigt als bedoeld in artikel 14 van de beleidsregel. Hoewel naar het oordeel van de algemene raad een voldoende motivering in het besluit van 26 juni 2023 ontbrak (gelet op het verzoek van appelante in haar begeleidende brief van 22 mei 2023 "om met een redelijke blik naar [haar] verzoek tot goedkeuring stage en patroon te kijken"), kan dit gebrek op grond van artikel 6:22 van de Algemene wet bestuursrecht worden gepasseerd. De algemene raad overweegt daartoe dat de raad op 3 oktober 2023 alsnog een motivering heeft gegeven die het besluit kan dragen. Het is bovendien niet gebleken dat appellante door de summiere motivering is benadeeld.

Beslissing

De algemene raad verklaart het administratief beroep ongegrond en het bestreden besluit blijft onder toepassing van artikel 6:22 van de Algemene wet bestuursrecht in stand. Voor een proceskostenveroordeling bestaat geen aanleiding.

Aldus gedaan te Den Haag op 31 oktober 2023

De algemene raad van de Nederlandse orde van advocaten,
namens deze,

mr. drs. W.M. van Tellingen
plaatsvervangend algemeen secretaris

Bijlage: Relevante wet- en regelgeving

Tegen deze beslissing kunnen belanghebbenden binnen zes weken na bekendmaking van deze beslissing beroep instellen overeenkomstig de bepalingen van hoofdstuk 8 van de Algemene wet bestuursrecht.

dossiernummer 204106

Bijlage: Relevante wet- en regelgeving

Advocatenwet

Artikel 9b

1. Elke advocaat, met uitzondering van de advocaat die beschikt over een ten aanzien van het beroep van advocaat afgegeven erkenning van beroepskwalificaties als bedoeld in artikel 5 van de Algemene wet erkenning EU-beroepskwalificaties alsmede met uitzondering van de advocaat, die overeenkomstig artikel 2a is ingeschreven is verplicht gedurende de eerste drie jaar waarin hij als zodanig is ingeschreven als stagiaire de praktijk uit te oefenen onder begeleiding van een andere advocaat - hierna te noemen de patroon - en bij deze kantoor te houden.

(...)

7. Bij of krachtens verordening als bedoeld in artikel 28 wordt bepaald wie als patroon kunnen optreden, onderscheidenlijk als patroon kunnen worden aangewezen, aan welke verplichtingen de patroon en de stagiaire hebben te voldoen, alsmede wanneer en in welke gevallen de tussen hen bestaande verhouding haar begin en einde neemt.

Verordening op de advocatuur

Artikel 3.5

1. De raad van de orde is belast met de goedkeuring van de stage en de beoogd patroon.
2. De stagiaire dient het verzoek om goedkeuring van de stage en de beoogd patroon in, door middel van een door de algemene raad vastgesteld formulier. Het formulier wordt medeondertekend door de beoogd patroon. De algemene raad stelt nadere regels met betrekking tot de bij het verzoek te verstrekken gegevens.
3. Het tweede lid is van overeenkomstige toepassing op een verzoek van de stagiaire om wijziging van de patroon.

Artikel 3.6

1. De raad van de orde kan de goedkeuring, bedoeld in artikel 3.5, onthouden indien:
 - a. aan de beoogd patroon of zijn kantoor tuchtrechtelijke of strafrechtelijke sancties zijn opgelegd;
 - b. over de beoogd patroon tuchtrechtelijke klachten zijn ontvangen of met betrekking tot hem of zijn kantoor onregelmatigheden of gegronde bedenkingen zijn gebleken;
 - c. de beoogd patroon korter dan een periode van zeven jaar in Nederland als advocaat is ingeschreven of ingeschreven is geweest;
 - d. de beoogd patroon reeds patroon is hetzij van een buitenstagiaire, hetzij van een stagiaire-ondernemer;
 - e. de beoogd patroon reeds patroon is van twee of meer stagiaires en de duur van de stage van een van die stagiaires korter is dan een jaar;
 - f. de beoogd patroon niet geschikt wordt geacht als patroon;
 - g. op andere gronden te verwachten valt dat er onvoldoende begeleiding zal zijn in de uitoefening van de praktijk.

(...)

Artikel 8.3

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 9b, zesde lid, van de Advocatenwet kan een belanghebbende administratief beroep instellen bij de algemene raad tegen de volgende beschikkingen van de raad van de orde of de daaraan verbonden voorwaarden:

(...)

- g. de weigering van de goedkeuring van een patronaat, bedoeld in artikel 3.6, eerste en derde lid.

dossiernummer 204106

Regeling op de advocatuur

Artikel 12

De algemene raad stelt vast als het formulier, bedoeld in artikel 3.5, tweede lid, van de Verordening op de advocatuur:

a. voor de stagiaire-ondernemer: het Formulier verzoek tot goedkeuring stage en patroon voor stagiaire-ondernemer, bedoeld in bijlage 1a van deze regeling;

(...)

Beleidsregel stage en patronaat 2023 (vastgesteld door de raad van de orde in het arrondissement Rotterdam)

Artikel 2

(...)

4. De raad van de orde onthoudt de goedkeuring aan het verzoek tot goedkeuring van de stage en de beoogd patroon indien het een buitenstagiaire of stagiaire-ondernemer betreft en de beoogd patroon reeds begeleiding geeft aan een stagiaire. Evenzo onthoudt de raad van de orde goedkeuring indien de patroon reeds een buitenstagiaire of stagiaire-ondernemer begeleidt en de patroon een stagiaire wil aannemen (artikel 3.6 lid 1 sub d Voda).

Artikel 14

Indien de toepassing van deze beleidsregel naar het oordeel van de raad van de orde leidt tot een onevenredige uitkomst kan de raad van de orde van deze beleidsregel afwijken.